

FORMGIVAREN

Jakten på perfektion

Formgivaren *Jens Fager* vrider och vänder på begreppet vackert. Handlar det om ett visst visuellt uttryck eller kan skönheten ligga i att ett föremål är perfekt utformat för sitt ändamål? Kan något så till synes enkelt som en stekspade vara tilldragande?

Foto JOHAN KALÉN Text REBECCA ÖHNFELDT

Köket är en välbekant domän för Jens, han har nämligen jobbat som kock.

Köksattiraljer är något som Jens Fager tänker mycket på i dessa dagar med tanke på att han och kocken Tommy Myllymäki nyligen har dragit i gång ett gemensamt projekt som går under namnet Nouie.

– Vi ska rita och ta fram produkter som samtliga kommer att kunna kopplas till matupplevelsen. Vi arbetar tematiskt, och första anhalten blir spisen, nästa det dukade bordet. Den röda tråden för Nouies produkter är att de är användbara, komfortabla och slitstarka. Det rejäla balanseras samtidigt upp av ett slags fitness och elegans i utförandet, säger Jens.

Jens återkommer till det faktum att ordet trendig inte är med i bilden. Det handlar nämligen om att ta fram grejer som inte är tänkta att bytas ut. De ska kort sagt bli dina nya favoriter och ständiga vapendragare i köket. En av produkterna som lanseras i höst är en gjutjärnsanna. Vi är många som när vi hör ordet gjutjärn tänker på de tunga åbåken som knappt går att lyfta ens med två händer. Jens och Tommy har av den anledningen jobbat hårt med att ta fram en lätt variant som alla ska kunna hantera. Till skillnad från de teflonpannor som de flesta av oss har hemma i dag är det här dessutom en panna som håller i princip livet ut.

– Jag vill skapa eleganta saker som gör att det blir roligt och lätt att laga mat. Varför ordet elegant är viktigt i sammanhanget är för att jag anser att en produkt som är optimerad för sitt ändamål och tillverkad i bästa tänkbara material per automatik är vacker. En stekspade med perfekt greppkomfort, gjuten i ett enda stycke stål utan onödiga skarvar och detaljer är inte bara funktionell, den är behaglig att titta på också. Jag vill att folk ska inse styrkan i riktigt bra och genomtänkt funktion, säger han.

Att veta vad som krävs för att lyckas vid spisen är förhål-

landevis enkelt för Jens, han har nämligen jobbat som kock.

– Jag är från Katrineholm och gick restauranggymnasiet där, det var under den tiden jag och Tommy blev kompisar. Efter gymnasiet jobbade jag som kock i tre år innan jag började fundera på något annat. Jag hade alltid byggt och ritat saker så jag kom fram till att jag ville testa om möbelsnickeri kunde vara något för mig. Jag gick därför en finsnickeri- och möbelsnickeriutbildning på Grimslövs respektive Grebbestads folkhögskola innan jag sökte till Konstfack för att lära mig mer om formgivning.

När Jens var nyutexaminerad från Konstfack var han mest glad över att ha jobb över huvudet. Men sedan dess har han inom ramen för sitt arbete hittat fram till en filosofi som genomsyrar alla de beslut han fattar. Sakerna han är med och tar fram måste ha ett existensberättigande.

– Vi omger oss med ett överflöd av produkter och jag kan inte göra något som är enbart vackert exempelvis. För några år sedan hade jag kanske ritat på och varit nöjd, men nu kan och vill jag ställa krav på producenter och på min omvärld. Min uppgift som formgivare är att se om jag i olika led kan bidra till en lägre påverkan på miljön. Det finns massa sätt att göra det på. Förutom att – som i fallet med Nouie – skapa saker som håller länge kan man se över alla delar i processen. Exempelvis ska produkter vara enkla att separera så att de kan återvinnas. Man kan titta på frakalalternativ, går det att få in 50 stolar i stället för 30 på en pall och så vidare. Jag märker faktiskt av att de flesta i branschen i dag vill försöka bidra till en mer hållbar produktion – vi är många som jobbar i samma riktning. ♦

När Jens Fager gick på Konstfack ställde han ut projektet "Raw" i Milano och fick därmed sitt genombrott. I dag genomsyrar hans arbete av tankar kring vad som faktiskt behövs. Jens strävar efter att ta fram saker som fyller en funktion och gör folks liv bättre. Det räcker inte bara med att något är trevligt att vila ögonen på, det måste finnas ett behov också.

”VI OMGER OSS MED ETT ÖVERFLÖD AV PRODUKTER OCH JAG KAN INTE GÖRA NÅGOT SOM ÄR ENBART VACKERT”

JENS FAGER FORMGIVARE

Aktuell med projektet Nouie tillsammans med kocken Tommy Myllymäki. Produkterna som de ska rita och tillverka har samtliga något att göra med matupplevelsen och ledorden är funktion, fitness och elegans.

Lies-Marie Hoffmanns liv präglas av en kärlek till naturen. I sitt arbete som formgivare tar hon vara på träd som har föllits av olika anledningar. Hon tillverkar möbler som är en hyllning till de fallna träden, och i processen använder hon enbart trä. Såsom som den ljusa "laxstjärten" här intill, den används för att foga samman spräckor och delar.

INREDNINGSARKITEKTEN

Tankar om träd

Möbelformgivaren *Lies-Marie Hoffmann* växte upp i en by mitt i Tyskland. Skogen var mycket viktig för henne och för alla andra som bodde där. Hon visste det inte som liten – även om hon kanske hade det på känn – att det mesta för henne sedermera skulle komma att kretsa kring träd.

Foto CAMILA LINDQVIST Text REBECCA ÖHNFELDT

”MITT ARBETE ÄR
ETT RESULTAT
AV DET SOM SKER
OMKRING MIG OCH
DET HAR BLIVIT SÅ
ATT MIN PROCESS
OCH MITT MATERIAL
KNYTER AN TILL
MILJÖFRÅGOR”

På möbelmässan i Stockholm tidigare i år ställde Lies-Marie Hoffmann ut en uppmärksam pall- och sidobordkollektion i almträ. Almarna som hon återkommande använder sig av i sitt arbete kommer från träd som har fallits i Stockholmstrakten för att stävja almsjukan. Hon tar vara på de stora, vackra träden som annars skulle ha flisats upp och bränts.

**LIES-MARIE HOFFMANN
FORMGIVARE &
INREDNINGSARKITEKT**

Tillverkar möbler av fällda träd på ett sågverk i Märsta. Hon har precis färdigställt ett fyra meter långt bord som finns att beskåda på det nya hotellet At Six i Stockholm och har flera andra pågående träprojekt.

Lies-Marie Hoffmann är verksam i Sverige som inredningsarkitekt, möbelformgivare och skulptör. Hon tog sin examen 2010 från Konstfack i Stockholm med det uppmärksammade projektet ”Hyllning till almarna” som antog formen av en stor soffa i almträ. Tillsammans med en arkitektbyrå skapade hon 2014 den prisbelönade almträinredningen till Aesop-butiken i Stockholm. Och tidigare i år, på Stockholms möbelmässa, visade hon en pall- och sidobordkollektion i – just ja – almträ.

– Mitt arbete med almar började i samband med att jag skulle göra mitt masterprojekt på Konstfack. Jag fick under den tiden reda på att det fälls ungefär 150–250 almar varje vinter i Stockholm på grund av almsjukan som är en virussjukdom. Man flisar och eldar upp de fällda träden eftersom det är för dyrt och krångligt att göra virke av dem. Enligt mig är alm det vackraste träslaget som finns så det kändes konstigt att det inte fanns något intresse av att använda träet. Mitt arbete har alltid gått ut på att ta vara på träd som har fallits av olika anledningar, det är en viktig del i processen, säger Lies-Marie.

Mötet mellan almarna och Lies-Maries vackra skapelser känns som det mest självklara någonsin. Och att hon gör just det hon gör måste ha varit något som stod skrivet i stjärnorna. Vägen hit var dock långt ifrån spikrak, men där har hela tiden funnits en röd tråd.

– På gymnasiet såg jag en film om skulptörerna Auguste Rodin och Camille Claudel. Det fascinerade mig att hon var en bättre bildhuggare än Rodin men ändå, på grund av att hon var kvinna, hamnade i hans skugga. Jag har alltid tyckt om konst, men det här var ögonblicket då jag blev intresserad av skulptering, berättar hon.

För att ta reda på mer om det här med att mejsla fram motiv sökte sig Lies-Marie efter gymnasiet till en treårig gesällutbildning i bildhuggeri.

– Jag lärde mig på så sätt det hantverksmässiga arbetet bakom skulptering i trä. Efter det ville jag hitta en praktisk väg in i konsten och åkte till Italien via ett utbytesprogram. Där jobbade jag med restaurering av tavlor, skulpturer och möbler. Men jag upplevde att både utbildningen i bildhuggeri och restaureringsarbetet saknade en dimension, nämligen den mer kreativa och reflekterande delen av processen. Jag sökte mig därför vidare till en konstskola i Aachen där jag tog min kandidatexamen i design och hantverk. Det var en fantastisk tid – jag lärde mig att tänka där. Det vill säga, att inte fokusera för mycket på den färdiga produkten, utan på vägen som leder dit. Att göra rätt avvägning vid varje vägskäl.

Till det nya hotellet At Six i Stockholm har Lies-Marie tillverkat ett fyra meter långt bord i almträ. Sprickor har fogats ihop med så kallade laxstjärter i trä och det behövs inget mer för att hålla det massiva bordet samman.

Efter utbildningen i Aachen ville Lies-Marie fortsätta sin förkovran och hon sökte sig till Sverige och sedermera till Konstfack på grund av den trämöbeltradition som finns här. Efter Konstfack slöts cirkeln, Lies-Marie visste nu allt om hur man skulpterar i trä, men hon kunde också skapa och tänka fritt som en konstnär. Hennes process präglas i dag av det här breda kunnandet.

– Formen växer fram under arbetets gång. Jag arbetar mest med motorsåg – med den blir snitten raka och exakta, sedan hyvlar och slipar jag ytorna lena. Jag använder inget annat än trä i mina möbler så delar och sprickor fogas samman med laxstjärter gjorda av trä.

Allt Lies-Marie gör går tillbaka till den där ursprungliga kärleken till skogen, något som väcker tankar om miljö och hållbarhet.

– Jag skulle aldrig ha gjort de stora almmöblerna om jag inte hade fått reda på vad som hände med almarna. Mitt arbete är ett resultat av det som sker omkring mig och det har blivit så att min process och mitt material knyter an till miljöfrågor. I grunden handlar det för mig om att jag måste göra något med mina händer för att känna att jag lever. Jag är samtidigt tacksam över att det jag tillverkar är hållbara objekt som också är en direkt förlängning av naturen – för att påminna oss om att den finns där hela tiden och att vi är en del av den. ♦

PRODUCENTEN

Möbler med själ

Möbelföretaget Gärsnäs vilar tryggt mot en anrik svensk möbeltradition – något som syns i de eftertänksamt formgivna produkterna. Företagets delägare, *Anna och Dag Klockby*, funderar just nu en hel del på vad Gärsnäs kan göra för att ta sitt ansvar när det kommer till att skapa mer hållbara konsumtionsmönster.

Foto JOHAN KALÉN Text REBECCA ÖHNFELDT

Möbelföretaget Gärsnäs grundades redan 1893. Företaget har alltid varit familjeägt och tillverkningen sker i den egna fabriken i byn Gärsnäs på Österlen. Möblerna tas fram i samarbete med olika formgivare och bakom varje produkt ligger ett gediget idéarbete. Varje detalj är noggrant genomtänkt och materialen omsorgsfullt utvalda.

GÄRSNÄS
MÖBELTILLVERKARE
Dag och Anna Klockby driver tillsammans med Ake Axelsson möbelföretaget Gärsnäs. De säljer i dagsläget främst till större upphöpare men de är förhoppningsvis snart aktuella med en butik i Stockholm.

När Dag och Anna Klockby tog över driften av Gärsnäs fick de tillgång till ett företag med en anrik historia och ett gediget kunnande. De har under de senaste åren stöpt fram ett företag som kombinerar det bästa från svensk möbeltradition med modern och aktuell formgivning.

Gärsnäs grundades redan 1893 och sedan 2003 är det Dag och Anna Klockby som, tillsammans med Annas pappa Åke Axelsson, driver det växande företaget. Upprinnelsen till det här samarbetet kan faktiskt sägas äga rum redan 1963 då Åke Axelsson, som är möbelformgivare och inredningsarkitekt, började arbeta som formgivare för Gärsnäs. En annan viktig beståndsdel i dagens Gärsnäs är möbelföretaget Galleri Stolen som Anna och Åke startade tillsammans 1988.

– Åke formgav och jag arbetade med marknadsföringen men vi märkte ganska snabbt att vi behövde någon som kunde hjälpa oss med den ekonomiska biten. Jag och Dag hade nyligen träffats och jag frågade honom om han inte kunde tänka sig att börja jobba med oss. Som tur var svarade han ja, berättar Anna.

Under 90-talet växte sig Galleri Stolen allt större och 2003 är alltså året då förfrågan om att gå in och ta över driften av Gärsnäs kommer. Anna, Dag och Åke behövde inte fundera alltför länge eftersom de såg erbjudandet som en möjlighet att samla all Åkes formgivning under ett och samma tak. Att slå samman de två företagens kollektioner gick relativt enkelt med tanke på att både Galleri Stolen

och Gärsnäs tillverkade sina produkter enligt samma svenska trä Möbeltradition.

– Det vi visste när vi tog över var att med Gärsnäs följde en stor svensk fabrik och ett fantastiskt kunnande, men också en hel del problem. Vi tog över ett företag som hade gått i stå. Det var mycket jobb och det tog flera år för oss att komma på rätt köl. Ibland undrade jag om vi någonsin skulle nå fram till det där svaga ljuset vi kunde förnimma längst bort i tunneln, säger Dag.

Måhända har det varit en del jobb för att komma fram till nuvarande position. Men de senaste fyra åren har paret tagit sig igenom den där tunneln och kan nu till och med njuta av ljuset. Anna och Dag har med sina spännande och innovativa formgivarsamarbeten gjutit nytt liv i Gärsnäs genom att bland annat ta vara på gamla klassiker som uppdaterats på ytterst genomtänkt sätt. Deras möbler säljs i dag främst till större uppköpare inom exempelvis offentlig sektor, och mycket går på export. Snart kommer även nyfikna privatpersoner att kunna både se och känna på möblerna med tanke på att det finns

”DE FLESTA
VET I DAG ATT
VI INTE BARA
KAN FORTSÄTTA
TÖMMA JORDEN
PÅ RESURSER”

långt gångna planer på att öppna butik i Stockholm.

Något som knappt går att undgå under samtalets gång är det som bokstavligen talat genomsvårar hela verksamheten, nämligen Gärsnäs genomtänkta miljö- och hållbarhetsarbete.

– Vi såg tidigt till att bli ISO 14001-certifierade samtidigt som vi också började arbeta enligt branschorganisationen Möbelfaktas miljö- och hållbarhetskrav eftersom det var viktigt för oss att implementera tydliga miljöriktlinjer i hela vårt system, säger Dag.

Förutom att syna varje steg i produktionsapparaten deltar Gärsnäs i ett projekt som undersöker begreppet cirkulära affärsmodeller. Det går i huvudsak ut på att utveckla nya arbetssätt i möbelbranschen.

Den vanliga modellen enligt vilken många produkter tillverkas i dag går från råvara till produkt till kund till slutgiltig kassering. Det är en kedja som i stället för att vara linjär skulle kunna vara cirkulär.

– När exempelvis en gammal stol har gjort sitt kan den utan problem tas tillbaka in i produktion igen, för att återvinnas eller restaureras exempelvis. De flesta producenter och konsumenter vet i dag att vi inte bara kan fortsätta tömma jorden på resurser utan att vi alla måste arbeta för att göra något åt den osunda masskonsumtionen. I framtiden kommer det därför inte bara att handla om nyproduktion, utan företagen kommer att erbjuda olika typer av kringtjänster. Att arbeta på det sättet är inte bara nödvändigt, det är bra för både kunderna och oss eftersom vi får en mer långtgående relation, säger Anna. ♦

Gärsnäs produktion genomsvåras av ett miljöarbete som påverkar varje steg i processen – allt från val av material till arbetsförhållanden. De arbetar också med ett projekt vars syfte är att hitta nya affärsvägar i möbelbranschen, framför allt handlar det om att ta vara på möbler som har gjort sitt genom att antingen återvinna eller restaurera dem.

